

Simpozij OBDOBJA 42

Luka Horjak

Odzivi na jezikovno zvrstnost pri ekranizaciji kriminalnih romanov Avgusta Demšarja na socialnem omrežju Twitter

objavljeno v:

Andraž Jež (ur.): *Slovenska literatura in umetnost v družbenih kontekstih.*

Obdobja 42. Ljubljana: Založba Univerze v Ljubljani, 2023.

<https://centerslo.si/simpozij-obdobja/zborniki/obdobja-42/>

© Univerza v Ljubljani, Filozofska fakulteta, 2023.

Obdobja (e-ISSN 2784-7152)

Univerza v Ljubljani
Filozofska fakulteta

ODZIVI NA JEZIKOVNO ZVRSTNOST PRI EKTRANIZACIJI KRIMINALNIH ROMANOV AVGUSTA DEMŠARJA NA SOCIALNEM OMREŽJU TWITTER

Luka Horjak

Filozofska fakulteta, Univerze v Ljubljani, Ljubljana
luka.horjak@ff.uni-lj.si

DOI:10.4312/Obdobja.42.335-342

V prispevku je predstavljena kvalitativna analiza odzivov na socialnem omrežju Twitter glede jezikovne podobe nanizanke *Primeri inšpektorja Vrenka* (po literarni predlogi Avgusta Demšarja), ki je bila predvajana na TV Slovenija 1 v letih 2021 in 2023. Večina odzivov se nanaša na neuporabo lokalnega geolekta, kar ekranizaciji odvzema pristnost.

Twitter, *Primeri inšpektorja Vrenka*, Avgust Demšar, jezikovne zvrsti

This article presents a qualitative analysis of reactions on the social network Twitter regarding the linguistic character of the TV series *Primeri inšpektorja Vrenka* (Inspector Vrenko's Cases, based on works by Avgust Demšar), which aired on TV Slovenija 1 in 2021 and 2023. Most user comments relate to the non-use of the local dialect, which detracts from the authenticity of the adaptation.

Twitter, *Inspector Vrenko's Cases*, Avgust Demšar, language varieties

1 Uvod¹

Raziskovanje socialnih zvrsti jezika je zapleteno, kar se na eni strani kaže pri težavah s klasifikacijo in poimenovanji posameznih zvrsti, na drugi strani pa pri zadregi, kako raziskovati avtentične oblike jezika, ki jih ne gre uvrstiti v standardni oz. knjižni jezik ali zemljepisno narečje. V slovenističnem jezikoslovju je znano, da uveljavljeni model socialnih zvrsti slovenskega jezika (Toporišič 2000) ne odraža najbolje jezikovne realnosti, zato je več raziskovalcev predlagalo izboljšave obstoječega modela ali pa vpeljavo novih. Primanjkljaj na tem področju je viden tako v slovaropisju, kjer imajo leksikografi težave z razvrščanjem jezikovnih enot v ustrezne socialne zvrsti,² kot tudi v umetnosti – v filmu, gledališču, radijskih igrah, sinhronizacijah risank ipd., kjer ustvarjalci iščejo ravnovesje med uporabo bolj ali manj nevtralnih jezikovnih zvrsti.

- 1 Prispevek je nastal v okviru raziskovalnega programa št. P6-0215 (Slovenski jezik – bazične, kontrastivne in aplikativne raziskave), ki ga je sofinancirala Javna agencija za znanstvenoraziskovalno in inovacijsko dejavnost Republike Slovenije iz državnega proračuna.
- 2 Gliha Komac in Divjak Race (2022: 615, 617–618) predstavita novo tipologijo slovarskih kvalifikatorjev za 3. izdajo *Slovarja slovenskega knjižnega jezika* (2016–). Ta namesto socialnozvrstnih predvideva dva družbenostna kvalifikatorja: *manj formalno* (npr. špičak 'čevelj s špico') in *neformalno* (npr. žajfa 'milo'), hkrati pa se uvajajo prostorski kvalifikatorji, npr. *koroško*, *štajersko*, *primorsko*, *osrednjeslovensko*, *zahodno* ipd. – ti se bodo uporabljali ob družbenostnem kvalifikatorju *neformalno* – in opisni kot *na avstrijskem Koroškem in Štajerskem* ipd.

V prispevku je zato na primeru detektivske nanizanke *Primeri inšpektorja Vrenka* osvetljen problem uporabe jezikovnih zvrsti pri ekranizaciji literarnih besedil, in sicer na podlagi analize odzivov laične javnosti na socialnem omrežju Twitter. Odzivom na socialnih omrežjih se je v zadnjih letih povečal pomen, saj tradicionalni mediji pogosto izpostavljajo objave s socialnih omrežij (največkrat objave politikov, znanih in vplivnih osebnosti) ter na tak način oblikujejo javno mnenje in sodelujejo pri razvoju družbe. Slednje je problematično z več vidikov. Tviti (in tudi objave na drugih socialnih omrežjih) so pogosto impulzivni odzivi (Ott 2017), mnenja, ki niso premišljena, zato niso nujno relevanten vir. Tviti so lahko uporabljeni tudi manipulativno (tudi kot *lažne novice*), da sprožijo buren odziv, kar je opazno zlasti pri politični polarizaciji javnosti (Tivadar 2018: 165, op. 7; Tivadar 2016: 137). Pri interpretaciji tvitov moramo biti pazljivi, zato je analiza dopolnjena z medijskimi odzivi. Prispevek skozi prakso predstavlja nov metodološki pristop za analizo odzivov na Twitterju.

2 Primeri inšpektorja Vrenka

Televizijska detektivska nanizanka *Primeri inšpektorja Vrenka* je nastala po literarni predlogi detektivskih romanov o inšpektorju Martinu Vrenku in njegovi ekipi, ki jih je napisal Tomaž Zupančič (*alias* Avgust Demšar). Doslej je izšlo dvanajst detektivk.³ V literarnih predlogah lahko mestoma zasledimo elemente geolekta na leksikalni ravni.

Nanizanka je nastala v produkciji RTV Slovenija, posamezne epizode sta režirala Boris Jurjaševič in Slobodan Maksimović, avtor literarne predloge je sodeloval pri scenariju. V prvi sezoni so bile predvajane epizode, posnete po predlogi romanov *Olje na balkonu* (2007), *Retrospektiva* (2008) in *Tanek led* (2009), v drugi sezoni pa po romanih *Evropa* (2010), *Hotel Abazzia* (2011) in *Obsedenost v času krize* (2012). Vsak primer je bil pri ekranizaciji razdeljen na dve epizodi, poleg tega posamezni primeri nosijo drugačne naslove kot literarne predloge. Naslovi ekraniziranih primerov po vrstnem redu predvajanja so: *Zlatovranka*, *Retrospektiva*, *Brez zavor*, *Nevidni človek*, *Hotel* in *Obsedenost*. Nanizanka je bila predvajana ob nedeljah ob 20.00 na TV SLO 1, tj. ob enem najbolj gledanih televizijskih terminov, prvi del je bil na sporedu 10. 1. 2021.

Dogajalni prostor je Maribor oz. njegova okolica, kjer deluje višji kriminalistični inšpektor Mártn Vrenko (igra ga Dario Varga), njegov sodelavec je kriminalist Marko Breznik (Jurij Drevenšek) – v drugi sezoni nanizanke, ne pa tudi v literarni predlogi, ga zamenja Tadej Krajnc (Lovro Zafred), ob strani jima stojita še kriminalist Oskar Brajdič (Lotos Šparovec) in njihova vodja Berta Baloh (Barbara Lapajne Predin). Literarna predloga in nanizanka se pomembno razlikujeta. Odstopi so pri prizoriščih dogajanja in stranskih likih; tako je inšpektor Vrenko v zgodbah srečno poročen z Mojco, v nanizanki pa je Mojca (Katarina Čas) njegovo dekle, ki vodi jazz klub, v katerem se Vrenko rad oglasi na kozarček viskija. Pomembno vlogo v nanizanki ima tudi Vrenkov oče Boris (Janez Hočevar - Rifle), ki v knjižni predlogi ni omenjen.

3 Z literarnovednega vidika je nekatere romane Avgusta Demšarja obravnaval Mlačnik (2022), tam je predstavljena tudi oznaka *domači noir*.

3 Socialno omrežje Twitter

Socialno omrežje Twitter od leta 2006 deluje po načelu mikrobloga, saj je posamezna objava, imenovana *tvit*, omejena na 160 znakov s presledki, od teh je 20 rezerviranih za uporabniško ime. Deluje po asinhronem načelu, saj ni nujno, da je sledenje na socialnem omrežju obojestransko; tako imajo npr. znane osebe veliko število sledilcev, same pa sledijo le peščici profilov (npr. na dan 20. 4. 2023 ima Luka Dončić 1,8 milijona sledilcev, sledi pa 345 profilom). Tвити med seboj niso povezani, so pa kronološko shranjeni na strani profila. Večina uporabnikov ni prijavljena s pravim imenom, uporablja psevdonim, posamezniki imajo lahko več različnih profilov, zato je bolj smiselno govoriti o profilih in ne o uporabnikih (Hüll 2022; Dang-Ahn 2019: 91–92; Erjavec, Fišer 2013: 110).

Tviti vsebujejo besedilo, slikovne in video vsebine, uporabniki zapisom pogosto dodajajo emotikone in ključnike (#); slednji imajo vlogo ključnih besed, ki omogočajo lažje iskanje po tvitih s sorodno vsebino. Uporaba določenih ključnikov ob pomembnejših dogodkih/temah (npr. nogometne tekme, tekmovanje za Pesem Evrovizije) omogoča uporabnikom lažje iskanje tvitov drugih profilov o istem dogodku/temi. Na podlagi uporabljenih ključnikov so tviti uporabnikov lahko prikazani v televizijskih oddajah. Ta vrsta interakcije je pogosta v komentatorskih in polemičnih oddajah v volilnem času.

Jezik slovenskega Twitterja sta analizirala Erjavec in Fišer (2013), med letoma 2014 in 2017 pa je potekal tudi projekt JANES – Jezikovna analiza nestandardne slovenščine, v okviru katerega je nastal korpus nestandardne spletne slovenščine; vanj so gradivno vključeni tudi tviti (Michelizza 2015: 78).

4 Metoda in gradivo

Zbrali smo vse odzive o jezikovni podobi nanizanke *Primeri inšpektorja Vrenka* na Twitterju. Na razvijalskih straneh Twitterja smo ustvarili vmesnik uporabniškega programa (API, angl. *Application programming interface*) za raziskovalne namene, ki omogoča zajem tvitov le odprtih profilov, tj. vsebin, za katere so se uporabniki odločili, da jih javno delijo.⁴ Uporabili smo brezplačno različico API za Twitter, ki omogoča pridobivanje tvitov, ki niso starejši od sedem dni, zato smo postopek pridobivanja večkrat ponovili. Z aplikacijo *Orange Data Mining 3.27* smo zajeli vse tvite, ki vsebujejo ključnik #Vrenko ali #InspektorVrenko ali zgolj besedo *Vrenko*. Podatke smo izvozili v tabelo. Zbiranje tvitov je potekalo v času predvajanja prve (10. 1.–15. 2. 2021) in druge sezone (8. 1.–12. 1. 2023) nanizanke. Z vsebinsko analizo smo iz objavljenih tvitov zbrali vse, katerih vsebina se nanaša na jezikovno podobo nanizanke.

Med predvajanjem prve sezone je bilo kot odziv na nanizanko objavljenih 158 tvitov, od tega 20 o jeziku (13 %), v času druge pa 69 tvitov, od tega sedem o jeziku

4 »Our API platform provides broad access to public Twitter data that users have chosen to share with the world.« <https://help.twitter.com/en/rules-and-policies/twitter-api> (dostop 4. 5. 2023). Za več podatkov o pravnem vidiku pridobivanja tvitov gl. Erjavec, Čibej, Fišer 2016: 196–197.

(10 %). Vsi uporabniški podatki so v raziskavi anonimizirani. Upoštevali smo tudi nekatere prispevke s slovenskih medijskih portalov.⁵

5 Rezultati in razprava

Uporabniki Twitterja⁶ so ob predvajanju prvega dela nanizanke izpostavili nepristen govor glede na lokacijo; pogrešajo namreč vsaj prvine mariborske govornice oz. štajersko⁷ obarvan govor (1, 2–8). Slednje izpostavijo tudi posredno s komentarji o prisotnosti Ljubljancev v Mariboru (2, 6, 9–10).

1. A je že kdo ujel kaj mariborskega naglasa? #vrenko (10. 1. 2021)
2. Veseli me, da v MB živi in dela toliko Ljubljancev #vrenko (10. 1. 2021)
3. Loh bi dali vsaj štajerske podnapise. #Vrenko (10. 1. 2021)
4. kak brezveze, da nihce ne govori mariborsko #vrenko (10. 1. 2021)
5. Mati: »in to še v maribori dogaja, Joža!« Naša dva sta čist paf, da noben nena po mariborsko govori. #inšpektorvrenko #vrenko (10. 1. 2021)
6. Gledam totega Inšpektorja Vrenka in se mi zdi, da bi igralci lahko malo bolj po štajersko sekali, ne pa da sredi Maribora čujem neko ljubljansčino.#vrenko (10. 1. 2021)
7. a v mariboru ne govorijo štajersko? #vrenko (10. 1. 2021)
8. Prvi vtisi #Vrenko so mešani. Zgodba in fotografija sta dobri, ampak ni mi jasno, zakaj sta v izrazito mariborsko profilirani seriji glih dva Štajerca. Žlahnta štorija je bila s primorščino ful popularna, to vsiljevanje knjižne slovenščine v dialoge se mi zdi škoda. (10. 1. 2021)

Ustvarjalci nanizanke so se želeli izogniti »stereotipom humorističnih nanizank«, zato so, kot piše A. J. (2021) na *MMC RTV Slovenija*, ustvarili nevtralno jezikovno podobo. O problematiki reproduciranja stereotipov o geografskih govornicah v množičnih medijih in popularni kulturi piše Lengar Verovnik (2012: 149, 2019: 231), ki izpostavi ravno primer štajerskih govornic, ki se v popularni kulturi pogosto uporabljajo za karakterizacijo komičnih, zabavnih ali celo omejenih likov. To sami govornici prisoja neresen, manj formalen značaj. Bojazen, da bi z narečnim oz. narečno obarvanim govorom nanizanki odvzeli resnost in iz detektivke naredili humoresko, je povzročila, da nanizanka deluje ambivalentno, saj v slikovitem filmskem mariborskem okolju slišimo osrednjeslovenski pogovorni jezik. Eden izmed uporabnikov (20) izpostavi ravno dejstvo, da je štajersko narečje primerno za televizijo le tedaj, ko želimo, da neki lik deluje humorno ali neumno, kar so ustvarjalci dosegli s pretiranim odklonom od geolekta dogajalnega prostora. Vezjak (2021) na spletni strani *Mladine* zapiše ravno nasprotno: »Štajerski akcent bi kajpak povsem uničil 'resnost' krimiča, seveda predvsem zaradi žanrskega značaja, ki mu pripada.« Kot vidimo iz vsebinske

5 Receptijo govora v prvi sezoni *Primerov inšpektorja Vrenka* na podlagi podpisanih novinarskih in recenzentskih prispevkov je opravila Čebulj (2022). Ugotovila je, da vsi analizirani prispevki govoru posvetijo vsaj nekaj prostora.

6 Tvite navajamo po vrstnem redu objave, v oklepaju je dodan datum objave.

7 V besedilu uporabljamo nestrokovne izraze, kot so *mariborščina*, *štajersščina*, *ljubljanščina*. Uporabljamo jih kot jih navajajo uporabniki (tj. laična javnost) v odzivih na Twitterju. Pri tem se zavedamo, da ne gre za strokovne termine.

analize odzivov na Twitterju, so imeli uporabniki (del javnosti) drugačna pričakovanja glede jezikovnih izbir; nanizanka jim deluje umetno, saj težko povežejo dogajalni prostor in nevtralen govor, ki ga označijo za »ljubljanščino«.

V naslednjih dneh je bilo objav občutno manj; na jezik prvega dela nanizanke se nanašajo tri objave (9–11), nekaj več se jih pojavi ob predvajanju novih delov. Odzivi se zopet nanašajo predvsem na rabo »ljubljanščine« (9–10, 14, 17) in knjižnega (pogovornega) jezika (16) ter neuporabo štajersčine oz. mariborščine (11, 13, 15–16, 19–20).

9. Kva je zdaj to en #vrenko al #frenko ... štajrc, k Lublansk špreha?? Kje? kva? Zakaj? Flushed face A morm na #Parler, da zvem kva je to? (11. 1. 2021)
10. Kaj pri #vrenko so se vsi dan pred umorom preselili v Maribor. Sama »lublanščina« (11. 1. 2021)
11. Vezjak o manku štajerskega dialektu v seriji #Vrenko. V Mariboru ne govorijo mariborsko [https://mladina.si/204263/v-mariboru-ne-govorijo-mariborsko/...](https://mladina.si/204263/v-mariboru-ne-govorijo-mariborsko/...#inšpektorvrenko) #inšpektorvrenko (12. 1. 2021)
12. Mal je čudn, dogaja se v Mariboru, pa nobenga dialektu. Sej ne,da mi je štajersčina všeč, ampak vseen...#vrenko (17. 1. 2021)
13. Mariborski naglas je nov slab zvok. #Vrenko #Jezero (17. 1. 2021)
14. Sem ravno razmišljala, da še nisem slišala Katarine Čas igrati v neljubljanščini. Potem pa izvem, da igra Ljubljančanko v Mariboru. Pa tega lika niti ni v knjigi. Hm. #vrenko (17. 1. 2021)
15. »Že tretji vikend poslušam jamranje okrog štajersčine pri #Vrenko. Zdej veste, kako smo se Primorci počutili pri prvem delu Poletja v školjki.« (24. 1. 2021)
16. Skoraj vsi tolčejo »knjižno pogovorno«, mali, ki drapne pecikl, pa se seveda trudi po mariborsko. #vrenko (14. 2. 2021)
17. Ko hčerka lastnikov penziona na Pohorju tolče tako zelo po ljubljansko, da ti je žal, ker bodo šank razrezali z motorko kot v Stekljih lisicah. #vrenko (14. 2. 2021)
18. »Saj mate še moje podatke lani od pusta!« Javšnik v eni sami sceni nadoknadil dialekt v #vrenko @RTV_Slovenija <https://t.co/J9xxRfFkPV> (14. 2. 2021)
19. #InspektorVrenko Presenečenje, če že ne šok: pohorski kmet je spregovoril po pouhorsk in ne po lublansk. (14. 2. 2021)
20. »Čujte #vrenko, nisl vedla, da je štajersčina za na televizijo samo, ko moramo zgledat 'humorno ali recimo neumno' Tota je pa res dobra 🤔« (14. 2. 2021)

Iz odzivov ter izbranih medijskih in znanstvenih obravnav zaznamo neskladje med stališči posameznikov. Ponovno se odpre vprašanje, kakšno mesto imajo narečja in druge jezikovne zvrsti (ter drugi jeziki) v slovenski umetnosti, kakšen učinek ima njihova raba. Ali lahko narečno zaznamovan govor na filmu oz. v igranem televizijskem programu učinkuje tudi brez dodatnih konotacij, ki bi likom po krivici prisojale slabšalne lastnosti? Zbrani odzivi na Twitterju kažejo, da del javnosti pričakuje večjo prisotnost regionalnih govoric v umetnosti, če ne drugače, zaradi avtentičnosti dogajanja.

Pojavijo se tudi komentariji, povezani s serijo *Jezero*, posneto po istoimenskem romanu Tadeja Goloba,⁸ pri kateri je bil kritik deležen predvsem slab zvok (13). Podobno sliko kažejo komentariji iz skupine na Facebooku *Moj Maribor*, ki jih je objavila spletna izdaja časnika *Večer* (MBK 2021). Avtor prispevka MBK uvodoma zapiše, da so gledalce pri ogledu prvega dela nanizanke »zmotili ljubljansčina v dialogih, stanovanjski kadri iz Ljubljane in da policijska postaja ne stoji pri Mestnem parku«. Kar nekaj komentarjev se nanaša na neizbiro ustreznega geolekta; tukaj navajamo nekaj anonimiziranih odzivov (a–d) glede jezikovnih izbir:

- a) Lepo je videti naš Maribor in slišati naš štajerski jezik (no, ne čisto).
- b) Bi bilo še kar, ampak zakaj ljubljansčina, če pa se vse dogaja v Mariboru? Saj bi se igralci »komot« našega dialekta naučili.
- c) Ko bi vsaj štajersko govorili!
- d) Zgodba iz Maribora, pa jih večina v ljubljansčini govori, sramota!

Kritika jezikovnih izbir v nanizanki *Primeri inšpektorja Vrenka* je bila 30. 1. 2021 humorno tematizirana tudi v oddaji *Kaj dogaja?* na TV SLO 1. Predvajali so Skeč – Inšpektor Vrenko,⁹ v katerem je zaigrana namišljena situacija iz nanizanke, v kateri dva policista (Tilen Artač in Jurij Drevenšek) ob na tleh ležečem truplu zaslišujeta lastnika (Anže Zevnik) fitness studia, v katerem se je zgodil umor. Pri pogovoru se spreminjajo jezikovne zvrsti, kot bi zamenjali podnapise ali sinhronizacijo pri filmu na zahtevo. Zvrsti so v oddaji poimenovane kot: *severo-vzhod*, *osrednje-žabarsko*, *pretirano knjižno*, *malo mešano*, *party mix*. Vse zvrsti so opredeljene kot *slovensko*, izbiro posamezne zvrsti gledalci vidimo na zaslonu.

Odzivov na jezikovno podobo epizod druge sezone je bilo le za vzorec (21–27). Osredinjeni so na predvajanje epizod z naslovom *Hotel*, ki je postavljena v Prekmurje. V njih inšpektor Vrenko sodeluje z lokalnim policijskim inšpektorjem Štefanom Houro (Gorazd Žilavec).

21. Danes ocenjujemo prekmurščino. #vrenko (22. 1. 2023)
22. Serija s precej pristnim dialektom je 250% bolj prepričljiva. In gledljiva. #vrenko (22. 1. 2023)
23. Končno dialekti! Sicer ne mb-ski, ampak... 😊😊😊#vrenko (22. 1. 2023)
24. Kar kul, da ni Slo-washanja tolko v Prekmurju, kot je v Mariboru narečne zmede. Ostanu se sicer sliši prleščina pod igrano prekmurščino, Labovič tudi ni stoprocenten. #vrenko (22. 1. 2023)
25. Prekmurci prekmursko, Štajerci ljubljansko. #Vrenko (22. 1. 2023)
26. Še vedno se krohotam, ko slišim »je zginil ko bakreni žleb« #Vrenko (29. 1. 2023)
27. V Mariboru še brezdomci govorijo knjižno. #inspektorvrenko (12. 2. 2023)

8 *Jezero* je slovenska šestdelna TV-serija, posneta po istoimenski literarni predlogi Tadeja Goloba. Predvajana je bila na TV Slovenija 1 med 22. 12. 2019 in 26. 1. 2020. Na Twitterju smo v obdobju predvajanja mdr. lahko zasledili komentarje, povezane s slabo tonsko obdelavo serije. RTV SLO je nato preko teleteksta in na spletnem arhivu omogočila prikazovanje slovenskih podnapisov, saj je bil govor na nekaterih napravah težko razumljiv.

9 Povezava do posnetka: <https://www.youtube.com/watch?v=2O6viceAkGg> (dostop 20. 4. 2023).

Uporabniki na Twitterju so komentirali uporabo narečja, zlasti prekmurščine (21–25), in pretirano rabo knjižnega jezika (27). Gorazd Žilavec je za revijo *Vikend* o uporabi prekmurščine povedal naslednje:

Za dve epizodi druge sezone, v katerih igram, lahko povem, da smo ju obravnavali prekmursko, jaz govorim prekmurščino, ki bo razumljiva vsem v Sloveniji. Zdi se mi prav, da narečja, ki so bila pred leti uporabljena le za komične vložke ali pa bolj stereotipno, zdaj skušamo vtakati tudi v resne žanre (navedeno po Vestnik.si 2023).

Mnenje igralca potrjujejo tudi v raziskavi zbrani tviti, ki kažejo potrebo po večji vključenosti zlasti geolektov v filmsko umetnost, saj ta fiktivno dogajanje naredi bolj realno, prepričljivo, hkrati pa dodatno poskrbi za destigmatizacijo narečij in drugih zvrsti, če nastopajo v vseh žanrih. Prekmurščina¹⁰ je bila sicer prisotna tudi pri ekranizaciji filma *Petelinji zajtrk* (2007, režija Marko Naberšnik, posnet po literarni predlogi Ferija Lainščka).¹¹ Negativni odzivi glede uporabe knjižnega (pogovornega) jezika v obravnavani nanizanki se pojavljajo tako ob predvajanju prve kot druge sezone nanizanke, pozitivni odzivi pa se nanašajo predvsem na uporabo prekmurščine.

6 Sklep

Z vsebinsko analizo izbranih tvitov ob predvajanju televizijske nanizanke *Primeri inšpektorja Vrenka* smo pokazali, da ima del javnosti drugačen pogled in pričakovanja glede jezikovnih izbir pri igranih televizijskih in filmskih vsebinah, kot ga imajo njihovi ustvarjalci. Odzivov res ni veliko, a pomenljivo je dejstvo, da jezikovne podobe nanizanke nihče ni eksplicitno pohvalil. Izjema je le raba prekmurščine v dveh delih druge sezone nanizanke, na kar so imeli posredno vpliv tudi odzivi ob predvajanju prve sezone nanizanke. Metodo vsebinske analize tvitov oz. objav na drugih socialnih omrežjih velja pogosteje uporabiti tudi za raziskovanje drugih jezikovnih vprašanj, saj nam ta omogoča zbiranje pristnih, spontanih odzivov uporabnikov spleta brez vpliva raziskovalca. Ostaja pa odprto vprašanje relevantnosti odzivov, kar smo izpostavili že uvodoma.

Raziskavo je v prihodnje treba razširiti z natančno analizo govorne podobe nanizanke in s primerjavo z literarnim izvornikom. Zanimiva bi bila tudi jezikovna analiza romanov Avgusta Demšarja, da bi ugotovili, ali (in kako) avtor uporablja različne socialne zvrsti pri karakterizaciji romanesknh likov.

Metodo velja ponovno uporabiti ob predvajanju slovenskih televizijskih nanizank v bodoče – zlasti če bodo ustvarjalci nadaljevali s snemanjem *Primerov inšpektorja*

10 O medijski prisotnosti prekmurščine piše Tivadar (2017). Ta doživi priznanje v celotnem slovenskem prostoru po letu 1991.

11 Naberšnik (2013: 78) pove, da je bil scenarij napisan v »bolj ali manj knjižni slovenščini, čeprav so posamezne besedne zveze že nakazovale blago narečno obarvanost, ki se je kasneje v lektoriranem scenariju spremenila v prekmursko in prleško narečje«. Valh Lopert in Koletnik (2013: 66) pa z jezikovno izbiro ustvarjalcev filma polemizirata, saj je dogajanje v filmu postavljeno v Gornjo Radgono, kjer se govori slovenskogoriško, in ne prekmursko ali prleško narečje. Kljub temu velja film *Petelinji zajtrk* za primer dobre prakse, saj so ustvarjalci posebno pozornost posvetili jezikovni podobi (Čebulj 2022: 76). Dodajmo, da ne gre pričakovati, da bi filmski ustvarjalci jezikovno poustvarili govor enega krajevnega govora, saj je treba poskrbeti, da je jezik filma hkrati živ, a tudi razumljiv splošni publiki.

Vrenka. Na ta način bo mogoče spremljati mnenje uporabnikov na Twitterju glede jezikovnih izbir.

Literatura

- A. J., 2021: Čas za umor: Primeri inšpektorja Vrenka. *RTV SLO* 10. 1. 2021. Na spletu.
- ČEBULJ, Živa, 2022: Recepcija govora v kriminalni TV-seriji *Primeri inšpektorja Vrenka*. Katarina Podbevšek, Nina Žavbi (ur.): *Govor in prostor*. Ljubljana: Založba Univerze v Ljubljani. 71–84.
- DANG-AHN, Mark, 2019: *Protest twittern: Eine medienlinguistische Untersuchung von Straßenprotesten*. Bielefeld: transcript.
- ERJAVEC, Tomaž, ČIBEJ, Jaka, FIŠER, Darja, 2016: Omogočanje dostopa do korpusov slovenskih spletnih besedil v luči pravnih omejitev. *Slovenščina 2.0* IV/2. 189–219.
- ERJAVEC, Tomaž, FIŠER, Darja, 2013: Jezik slovenskih tvtov: korpusna raziskava. Andreja Žele (ur.): *Družbena funkcijskost jezika: vidiki, merila, opredelitve*. *Obdobja* 32. Ljubljana: Znanstvena založba Filozofske fakultete. 109–116.
- GLIHA KOMAC, Nataša, DIVJAK RACE, Duša, 2022: Tipologija slovarskih oznak za tretjo izdajo Slovarja slovenskega knjižnega jezika (eSSKJ). *Slavistična revija* LXX/4. 611–625.
- HÜLL, Nives, 2022: *Die Coronapandemie im Spiegel sozialer Netzwerke: Eine diskurs- und medienlinguistische Untersuchung am Beispiel von Twitter*. Diplomsko delo. Ljubljana: Filozofska fakulteta.
- LENGAR VEROVNIK, Tina, 2012: *Radijska dvogovornost: jezikovne izbire novinarjev*. Ljubljana: Založba FDV.
- LENGAR VEROVNIK, Tina, 2019: Stereotipne podobe geografskih in družbenih govoric v medijih. Hotimir Tivadar (ur.): *Slovenski javni govor in jezikovno-kulturna (samo)zavest*. *Obdobja* 38. Ljubljana: Znanstvena založba Filozofske fakultete. 229–235.
- MBK, 2021: Odzivi na serijo Primeri inšpektorja Vrenka: Zakaj ljubljansščina, če se zgodba dogaja v Mariboru. *Večer* 11. 1. 2021. Na spletu.
- MICHELIZZA, Mija, 2015: *Spletna besedila in jezik na spletu: Primer blogov in Wikipedije v slovenščini*. Ljubljana: Založba ZRC, ZRC SAZU (Lingua Slovenica, 6).
- MLAČNIK, Primož, 2022: Udomačeni Slovenci v detektivskih romanih Avgusta Demšarja. *Jezik in slovstvo* LXVII/3. 5–15.
- NABERŠNIK, Marko, 2013: Narečje kot filmski govor. Katarina Podbevšek, Nina Žavbi Milojević (ur.): *Govor med znanostjo in umetnostjo*. Maribor: Aristej. 77–82.
- Orange Data Mining* 3.27. <https://orangedatamining.com/> (dostop 20. 4. 2023)
- OTT, Brian. L., 2017: The age of Twitter: Donald J. Trump and the politics of debasement. *Critical Studies in Media Communication* XXXIV/1. 59–68.
- TIVADAR, Hotimir, 2016: Položaj pravorečja in retorike v sodobnem svetu: Govorno neznanje in z njim povezana socialna diferenciacija. *Dialogi: Slovenščina danes* LII/7–8. 135–151.
- TIVADAR, Hotimir, 2017: Prekmurščina med nekdanjo knjižnostjo in sedanjo narečnostjo. Marko Jesenšek (ur.): *Avgust Pavel med Slovenci, Madžari in Avstrijci*. Maribor: Univerzitetna založba Univerze. 145–162.
- TIVADAR, Hotimir, 2018. Slovensko pravorečje kot samostojna kodifikacijska knjiga? *Slavia Centralis* XI/2. 158–171.
- TOPORIŠIČ, Jože, 2000: *Slovenska slovnica*. Maribor: Obzorja.
- VALH LOPERT, Alenka, KOLETNIK, Mihaela, 2013: Pogovorni jezik in narečje v filmu in na odrskih deskah. Katarina Podbevšek, Nina Žavbi Milojević (ur.): *Govor med znanostjo in umetnostjo*. Maribor: Aristej. 65–76.
- Vestnik.si, 2023: Inšpektor Vrenko se vrača. V dveh delih, posnetih v Prekmurju, bo tudi Gorazd Žilavec. Bo govoril v prekmurščini? *vestnik.si* 7. 1. 2023. Na spletu.
- VEZJAK, Boris, 2021: V Mariboru ne govorijo mariborsko: Jezikovno prekletstvo inšpektorja Vrenka. *Mladina* 12. 1. 2021. Na spletu.